

תוספות

הא בגון דאפקריה בפני שלשה ואינו יבול לחזור בו. ודמי כאלו חמי לרשות זוכה והא דלית ליה דלית הפקר עד דלתי לרשות זוכה באפי תרי דיכול לחזור בו דלאמר רבי יוחנן צפני שנים איכא למיחש לרמאי וגם סתם הפקר מועיל אפי' שלא שנים שלשה: רבי יהושע בן לוי אומר דבר תורה אפי' באחד הוי הפקר. פרי"ט דר' יוחנן סבר לה כרבי יוסי ורבי יהושע בן לוי כרבנן ומן המורה הוי הפקר לאלתר וזו היא כפרי"ט לנעיל דמלאורי"ה אמר רבי יוסי דלא הוי הפקר אבל לפרי"י לנעיל מנ"י סבר כר' יוסי דלא פליג אר' יוחנן מנדי (אלא).

מהכא שמעין דיוקא [בדיקעות הוא דשיין] רמזות אבל צמטלעלין הוי הפקר לאלתר אפי' צפני שנים ואפי' לפירוש ר"ת הלכתא כר' יהושע בן לוי דקיימי רבנן כוותיה ועד ר' יהושע בן לוי ור' יוחנן הלכה כרבי יהושע בן לוי בכל מקום לשון הכר ר"א מדפסקין צפ' תפלת השחר (נרמט מ:): לית (ליה) הלכתא כוותיה אלא בתמי ההס מפרכי לכו אבל בצמתיי הלכתא כוותיה דרבי יהושע בן לוי דלא מציין תלתא מדריגנן אלא גבי מעשר וכדפרישית טעמא שלא יפקיענו ממעשר אבל לא להפקיר כלוי בשנת שלא יעבור על

רשי"י

ואיציעים אימא. כי פליג ר' יוסי עלייהו דרבנן דלמרי לא הוי הפקר (א): **כגון דלא אפקריה אלא באפי תרי**. ואלהכי הכי קתני ר' יוסי צמתינתין דאסור דלא הוי הפקר כל זמן דלא אתא ליד זוכה אבל היכא דאפקריה באפי צי תלתא הוי הפקר ואע"ג דלא אתא ליד זוכה וכי קתני דפטור מן המעשר דאפקריה באפי צי תלתא: ור' יהושע בן לוי אמר דבר סורה אפי' צחד הוי הפקר. דאע"ג דלא הגיע לרשות זוכה הוי הפקר לאלתר: **ומה טעם אמרו כו' ושנים מעידין**. דאי ליכא אלא תרי כי זכי חד מאן מעיד עליה דהלה הפקירו ולעולם לאלתר הוי הפקר והיינו כרבנן דרבי יהושע בן לוי סבירא ליה כרבנן:

הדרן עלך אין בין המודר

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

מה.

עין משפט

גר מצוה

כב א מניי פ"ב מהל' נדרים הלכה טז סמג לאוין רמב טושי"ע ח"מ סתמן רעב סעיף ז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואיציעים אימא הד"א עם ד"ה בגון וכו' ואלהכי קתני כ"ל ומיבת הכי נמחק:

גליון הש"ס

גבי ור' יהושע ב"ל אפר. עיין שבת דף יז ע"ב תור"ה דמפקרא. פסחים דף ז ע"ב תור"ה דמדלאורייתא:

ואיציעים אימא הא דאפקריה באפי תרי הא דאפקריה באפי סתא. כלומר הך ממתינתא נמי דהמפקיר את כרמו כר' יוסי אתיא דעד כאן לא קאמר ר' יוסי דמפקיר יכול לחזור צו אלא דאפקריה באפי תרי כלומר שאין שם שלשה דומיא דמתינתין דקתני דאין עמהס אחר ובהא צלמוד הוא דלסר ר' יוסי דסבירא ליה דכל כי ה"ג הפקר כמתנה דעד דלתי לרשות זוכה לא נפיק מרשות מפקיר. וטעמיה משום דאין עמהס אחר א"ג לייכא צהדיה אלא תרי אדעתא דחד דמהך צלמוד אפקריה דכל צי תרי ליכא קלא משום הכי דמי למתנה דכי היכי דצמתנה לא מפיק ליה מרשותיה אלא אדעתא דאיךך ה"ג הכא לא מפקיר אלא אדעתא דאיךך או אדעתא דחד

מתרוייהו הילכך כי היכי דצמתנה לא נפיק מרשותיה עד דלתי לרשות מקבל ה"ג צהפקר כי האי דהפקר זה למתנה דמי. וממתנא דהמפקיר את שדהו צכי האי הפקר מתוקמא ומשום הכי קתני דעד שלא זכה צין הוא צין אחר יכול לחזור צו אצל הך ממתינתא דהמפקיר את כרמו מתוקמא דאפקריה באפי תלתא וכל היכא דאיכא תלתא אושא מילתא ודעתא דכולי עלמא אפקריה ולא דמי כלל למתנה הלכך אע"ג דצמתנה עד דלתי לרשות מקבל לא נפיק מרשות זוכה צהפקר כי האי אפי' ר' יוסי מודה ללאלתר נפיק מרשותיה: **דאמר ר' יוחנן כל המפקיר צפני שלשה הוי הפקר**. משום דאדעתא דכוליה עלמא אפקריה: **צפני שנים לא הוי הפקר**. דכיון דלייכא קלא אדעתא דיהיו צלמוד אפקריה ודמי למתנה. כן נראה לי פירושא דשמעתא כולה ויש צמה שכתבתי קאת דכריס שלמדתי מדברי הראשונים וזכרונס לצרכה: והך סוגיא כולה למאי דסלקא דעמיה מעיקרא דטעמא דרבי יוסי משום דקסבר הפקר כמתנה אתיא ור' יוחנן דאלתר הכי לעיל [וג.]. הא איתותב וכיון שכן למסקנא דלעיל אדחיא לה כל הך סוגיא ונקטינן לפירושא לצרייתא דהמפקיר את שדהו אוקמתא דעולא דכולה רבנן היא ור' יוסי נמי היא דר' יוסי לא פליג עלייהו דרבנן צדינא דהפקר כלל והיינו טעמא דסיפא דקתני **דעד שלא זכה צה צין הוא צין אחר יכול לחזור צו משום דכיון דשצווע ושנה לא שכיחן לא נפיק מרשות מפקיר עד דלתי לרשות זוכה וכולה דפרישית לעיל: ולענין הלכה צפלוגמתייהו דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי נקטינן כר' יהושע בן לוי דאמר דבר תורה אפי' באחד הוי הפקר ומה טעם אמרו צשלשה כדי שיהא אחד זוכה ושנים מעידים הילכך מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר צפני שלשה**

וכן כתב הרמז"ס ז"ל צפ"ב מהלכות נדרים (הלכה טז):

הדרן עלך אין בין המודר

כלוי בשנת כליס וכן צהמתו לא צעי תלתא אלא דפריש צינו לבין עלמנו שפיר דמי דלאמר פ"ק דשנת (דף יז:) גבי כליס דמפקר אפקריה וסתמא קאמר בכל עניינסי: הדרן עלך אין בין המודר

פירוש הרא"ש

הך מששא גופא צשלמא אי מוקמת רישא רבנן ויחא דצניען שלשה ימים כדי שימפרסם ההפקר דפרישית לעיל אלא כיון דמוקמת לה כרבי יוסי ואחר שלשה ימים עקריה רבנן להשא גזירת מתנת בית חורון ואוקמיה דלאורייתא משום דלא תשתחא מורת הפקר ואחי לאפרושי מן החיוב על הפטור אפילו מיום ראשון נמי הוה לן למיחש להכי כי עיקר זכיית הפקר הוא תוך שלשה דלא שכיח שיעמוד ג' ימים בלא זכיה והיה לריך לתקן צדבר המזוי ושכיח: אמר רבה בפני הרבבאין בו. פ"י מה צבתוך שלשה ימים לא הוי הפקר לאו משום גזרת מתנת בית חורון דאי הואי טעמא משום גזירה היינו מפקייען אותה גזירה משום חשש שלא תשתחא מורת הפקר כמו שאטו מפקייעין אותו לאחר ג' אלא בתוך ג' ימים לא הוי הפקר מדלאורייתא מפני הרמזאין שלא נמאך הדבר אלא לחכמים דעיקר הפקר ילפינן משביעית מדריש צירושלמי והצניעיות משמטנה מה צלמוד לומר ונטשמה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו ואחו זו הו הפקר מה זו לעיים ולעשירים אף זו כו' ובצניעיות לית צה רמאות והיכא דאיכא למיחש לרמאות כגון בתוך שלשה לא הוי הפקר אבל מדלאורי"ה לא הוי הפקר סיוס מילמיה דרצה היא וכיון דמדלאורי"י חייב צמעשר משום שלא תשתחא מורת הפקר לא מפקיעין ליה ורבי יוסי אוסר צמתני' תוך ג' מן התורה ולאחר ג' משום גזירת מתנת בית חורון: ודי'לבא אחי לעשורי' בן החיוב על הפבור בו. כי מוקמת לה כרבנן ותוך ג' חייב לעשר מדרבנן שלא נתפרסם ההפקר דפרישית לעיל וכי מוקמת לה כרבי יוסי ועד שלא זכה צו אחר חייב לעשר משום גזירת מתנת בית חורון יחוש דילמא אחי לא מפקיעין ליה ורבי יוסי אוסר צמתני' תוך ג' מן התורה ולאחר ג' משום גזירת מתנת בית חורון: ודי'לבא אחי לעשורי' כו': דאמר' ליה כי בעשררת עשר מיזיה וביה. ויחגר משו חכמים לרבנן משום שלא נתפרסם ההפקר ואתו למימך קא אכל טבל ולר' יוסי משום גזירת מתנת בית חורון ממה צמשו דילמא אחי לאפרושי מן החיוב על הפטור: בשלבא לעולא. רבנן קתני לה ופטור מן המעשר מדלאורייתא לאלתר אלא לרי"ל דלר' יוסי לא הוי הפקר מן המורה תוך ג' ימים אמאי פטור מן המעשר: איבעית אימא הא דאפקריה באפי תרי בו. דעעמא דר' יוסי דלא הוי הפקר תוך שלשה משום דאיכא למיחש לרמאות וכיון דאפקריה באפי תלתא והדבר מפורסם לכל ליכא למיחש לרמאות והוי כמו הפקר לאחר ג' הלכך לאלתר הוי הפקר: הבפקיר בפני ב' לא הוי הפקר. לאלתר: דבר תורה אפילו באחד הוי הפקר. לאלתר כרבנן: ובה טעם אמרו בג' כדי שיהא אחד זוכה וזכה ושנים מעידין. ומתוך זה ירא צעל הבית להפקיר כדי להפקיע ממעשר וקי"ל בכל מקום הילכתא כריצ"ל לגביה דר' יוחנן הלכך הוי הפקר מן התורה אפילו באחד והסי' אפילו צינו לבין עלמו הלכך בשנת יכול להפקיר כלוי שלא יעבור על צביחת כלוי וכן צהמתו אס השאילה לעבוד כוכבים ולא החזירה לו קודם השנת אפילו צינו לבין עלמו:

הדרן עלך אין בין המודר

פירוש

איבעית אימא הא דאפקריה באפי תרי בו. ואחי שפיר כרבי יוסי הא דקאמ' צמתני' דלא הוי הפקר עד דלתי ליד זוכה ה"מ צבאפי תרי אבל באפי תלתא כיון דהוי ההפקר הפקר מפורסם מודה רבי יוסי דילא מרשותו והוי הפקר ופטור מן המעשר והשתא דלית להכי צרייתא דלעיל מני לאוקמי כרבי יוסי ודאפקריה באפי תלתא ורישא מפני הרמזאין: דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק כל הבפקיר בפני שנים לא הוי הפקר. לענין זה שלא יוכל לחזור צו ומיחוי הפקר הוי דאס קדם אחר זוכה צו זכה והוי דווקא דלישנא דלא הוי הפקר משמע שאינו הפקר כלל ואי הוה מני לפרושי הא דאפקריה באפי תרי דלא לא הוי הפקר כלל אז הוה יתא ועמה חזר צו מתוך טעמא דפריש רבי יוחנן לעיל טעמיה דרבי יוסי משום דהוי צרשות מפקיר עד דלתי לרשות זוכה אלא סבר דר' יוסי אוסר משום דהפקר צפני שנים לא הוי הפקר כלל ומיחוי קשוף דרבי יוחנן גופיה פריש טעמא דרבי יוסי לעיל ואיכא למימר הא דרייה הא דרביה ורבי יהושע בן לוי דאלמר דבר תורה אפילו באחד הוי הפקר דסבירא ליה כרבנן דלאלתר יאל מרשות הפקר וה"ר אליעזר ממזיין פירש שמועה זו אליבא דרצה המפקיר שדהו כל ג' ימים יכול לחזור צו וחייב צמעשר מבאן ואיך אין יכול לחזור צו ופטור מן המעשר ואחיא כרבנן דאמרי צמתני' דהוי הפקר קודם שזכה צו אחר ולא גזרינן להיות צרשותו לחיוב צבעער כי היכי דלא גזרינן צמתני' להיות צרשותו לאסרו על המודר משום מתנת בית חורון ומיחוי בתוך ג' סברי רבנן דחייב לעשר אס חזר צו משום שלא נתפרסם ההפקר ויאמרו העולם שהוא אוכל טבל ומיחוי גבי נדרים לאלתר יאל מרשותו לפי שאינו ידוע לכל שהדירו ואע"פ שלא נתפרסם ההפקר גם המר אינו ידוע וליכא למיחש שמה יאמרו הוא נהנה מנכסי המדיר צאסור אבל אסור טבל ידוע לכל: עד שלא זכה בו צו הוא בתורת וביה בין אחר יבול לחזור בו וחייב במעשר. דגזרינן שיהא צרשותו לחיוב צבעער עד שיצא ליד אחר כי היכי דגזרינן צמודר משום מתנת בית חורון' ויסי היא והאי דנקט הפקר לזמן לרבותא נקטיה ואפי' צהפקר כי האי דלא שכיח גזר ר' יוסי כי היכי דגזרינן צמתינתין משום מתנת בית חורון: ומתמה רישא רבנן וסיפא ר' יוסי ומוקי לה עולא כולה כרבנן אי הכי אמאי עד שלא זכה כו' הא לא גזר צמתינתין משום מתנת בית חורון ומשני שאני הפקר לזמן דלא שכיח ויעשו העולם לומר שאינו הפקר ואי פטרת ליה ממעשר יאמרו שטבל הוא אוכל לך מיזיבוהו צבעער עד שזכה צו אחר: ורישא גבי ר' יובי. והיינו טעמא דלא גזר להיות צרשותו ולחיובו צמעשר עד שזכה צו אחר כי היכי דגזר צמודר משום דלא תשתחא מורת הפקר ואחי למימר הפקר חייב צמעשר ולהכי אוקמא אחרי שלשה דלאורייתא ופטור מן המעשר כדי שלא יכא לדיי מכושל שיטעו לומר הפקר חייב צמעשר וראו חכמים שיותר יש לחוש שלא תשתחא מורת הפקר ממה שיש לחוש לגזרת מתנת בית חורון: אי הכי מיום ראשון גבי. הוה לן לאוקמיה דלאורייתא משום

א) בינה לטו: צ"ק נא: צ"ב (ז: ט) [מו: א] י"ל האסורין (דף לז: ד) בהל' הרמב"ן: למפרע דהשתא הוא אלא תלמי, ט) [שי"ן לדף שחמ"ו].

השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לתוך שלו. אוקימנא בגמרא [מו:]: בחצר שאין בה דין חלוקה אבל בחצר שיש בה דין חלוקה דברי הכל אסור. ובפרק שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נא:): אוקימנא פלוגמיהו דיש ברירה או אין ברירה דר"א אסר יש ברירה והאי לדנפשיה קא עייל והאי לדנפשיה קא עייל ורצנן סברי אין ברירה. ותמהני נהי דקא סברי רצנן אין ברירה אמאי אסורין ליכנס לתוך דהא כיון דחצר שאין בה דין חלוקה היא ואין שותף יכול לכופ את חצירו לחלוק ולא לעכב עליו שלא ליכנס לתוך היאך הוא יכול לאסרה עליו הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפילו נדרו ג"כ הן עצמן למה הן אסורים הרי כשכל אחד נכנס לתוך משלו הוא נהנה ולא משל חצירו כיון שאין הלה יכול לעכב עליו וי"ל דהיינו טעמיהו דרצנן משום דכיון דאי אפשר לומר דכל חד קני לכוליה חצר קנין הגוף לעולם דאי [דמר לאו דמר]

ואי"א לומר ג"כ דבשעה שמשתמש בו איגלי מילתא למפרע דבשעת קנייה קנה לה להאיא שעתא קנין הגוף דאין ברירה אלא כל חד מהנך שותפין יש לו לעולם בחצר זה קנין הגוף דהיינו חלקו וקנין שעבוד בחלקו של חצירו שאין הלה יכול לעכב עליו מן הדין אע"ג דלא קני ליה גופא הלכך קסברי רצנן דאותו קנין שעבוד שיש לו על חלקו של חצירו קונמות מפקיעין אותו ומש"ה אסור דקונמות מפקיעין מידי שעבוד כדאיתא בסוף מכילתין [פו:]: ורבי אליעזר בן יעקב פליג עלייהו משום דסבירא ליה דיש ברירה ומש"ה אמרינן דכל שעה ושעה שנכנס לתוך בדנפשיה קא עייל וגוף החצר קנויה לו לגמרי לאותו תשמיש שאינו משתמש בה מקנין שעבוד אלא מקנין הגוף שכל שאני יכול לומר שיש לכל אחד קנין הגוף אין ראוי לומר שיהא קנין שעבוד שאין נקרא קנין שעבוד מה שהוא עומד כן לעולם בעל כרחו של כל אחד מהם ורצנן נמי לא דייני ליה כקנין שעבוד אלא מפני שאי אפשר להם לדנוי כקנין הגוף דאין ברירה. ובסמוך תראה עוד דעמי דברירה זו. ומכאן נראה לי ראה ברורה דמשכיר יכול לאסור ביתו על השוכר אע"פ שנחלקו בזה הראשונים וכמו שנכתוב לפנינו בסייעתא דשמיא אע"ג דמשכיר מדינא לא מני לעכוזי לאדך אפי' הכי מני אסר ליה צקונס משום דקונמות מפקיעין מידי שעבוד ומשכיר נמי צקונס מפקיע מידי שעבוד השוכר אפי' היכא שהקדים השוכר דמי שכירותו למשכיר אע"פ שיש שאין סוברין כן כמו שנכתוב לפנינו בסייעתא דשמיא דהא הכא אין שותף לריך ליתן דמים לחצירו ואפילו הכי מני אסר ליה אדך לרצנן מטעמא דכתיבנא דהא דהדירו זה את זה דעמי ולא איפשיטא היא בגמרא [מו:].

כן נראה לי ולפנינו נאריך בדין זה בסייעתא דשמיא: ואיבא דמקשו כיון דפלוגמיהו דרבי אליעזר ורצנן דיש ברירה ואין ברירה היא דהכי אוקמנא רבינא בפרק שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נא:): היכי פסקינן בגמרא כר' אליעזר ב' יעקב דסבירא ליה דיש ברירה והא בפרק משילין (בי"ה דף גח.) אסיקנא דכי לית ליה לרבי אושעיא ברירה דדאורייתא אבל דדרצנן אית ליה ואפסיקא הלכתא כר' אושעיא אלמא דדאורייתא אין ברירה וקשיא הלכתא אהלכתא. תירך ר"ת ז"ל דהכא הלכה כר' אליעזר ולא מטעמיה קאמרינן דאיהו אסר דיש ברירה ויתור אסור צמודר הנאה הלכך לאו בחצר שאין בה דין חלוקה בלבד איירי אלא אפי' יש בה דין חלוקה נמי שרי ולפי פ"י זה אם נדרו הנאה בפירוש אפי' מדריסת הרגל אסורין ליכנס לתוך. ורבינו יצחק ז"ל לא נראה לו דבריו דלא מסתברא לדחות כמה סתמות שנכתמו במכילתין כמאן דאמר ויתור אסור צמודר הנאה וכולא פירקין דלעיל כותמיה אזיל לפיכך תירך הוא ז"ל דודאי קי"ל כמאן דאמר אפי' דדאורייתא יש ברירה מהא דשמתעין והא דאפסיקא הלכתא כר' אושעיא בפרק משילין ממאי דאמר דבדרצנן יש ברירה בלחוד הוא דאפסיקא הלכתא משום דאיהי היא עיקר פלוגמיהו התם וראה לדבר מדתנן בתמורה ב' כל א הפסולין גבי מחיר כלב וכן שני שותפין אחד נטל עשרה טלאים ואחד נטל תשעה טלאים וכלב א' שעם הכלב כולן מותרין שכנגד הכלב כולן אסורין ואקשינן עלה בגמרא ושקול חד כנגד כלב ולשתרו אינך אלמא אפי' דדאורי' יש ברירה. ולא מחזור דודאי דדאורייתא אין ברירה דהא קי"ל כשמואל דאמר (צ"ק ט.) האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין [זה לזה ציובן] וכדפסק רב נמנן כותמיה בפרק השולח (גיטין מח.) וטעמא דשמואל משום דקסבר אין ברירה וכדאיתא בהדיא בגיטין בריש פרק כל הגט (דף כה.) והיא דתמורה לא קשיא דלאו אליבא דהלכתא פריך אלא אליבא דמאן דאמר דדאורייתא יש ברירה ודברך אי אמרת בשלמא קא נסיב לה ודכותמיה בש"ס טובא. וכי תימא א"כ הדרא קושיא לדוכתה כתב הרב רצינו משה ז"ל בהלכותיו דלא דמיא הך ברירה דהכא לדעלמא דהכא לאו מידי דלא מתברר האידנא ומתברר למחר הוא דימא אחברירא מילתא למפרע אלא דהשתא הוא דחלר"י שאין בה דין חלוקה הוא וכל חד משתמש בכולה וכיון דשותפין ניניה כי האי גוונא הוי תשמשייהו מהשתא אמרינן כמאן דעילי דנפשיה הוא ולא משתמש בדחבריה שאם תאסור עליו נמנא זה מוציא אותו מחצירו ואין אדם אוסר נכסי חצירו על דעליהן וכן הוי גוונא אתמר התם בגמרא תדע דהא מיבציעא דעיא לה הכא דהדירו דלמא אפילו רצנן מודו ליה לרבי אליעזר בן יעקב משום דכאנוסים דמו ולאו כל כמיניה דאסר נכסי חצירו עליו זה לשונו ז"ל. ואינו נוח לי דאם איתא מאי ליטנא דאין ברירה ויש ברירה דאמרינן התם בפרק הפרה הרי אין טעמו של רבי אליעזר בן יעקב משום יש ברירה כלל אלא מפני שאתה אומר שמשעה ראשונה כל החצר קנוי לכל אחד מהם. לפיכך נראה לי דברים כפשטן דברירה דהכא כברירה דעלמא אלא משום דהך ברירה עדיפא פסקינן הכא כר"א בן יעקב מיהו הכא נמי אנו זריכין לברירה דאיגלי מילתא למפרע כברירה דעלמא משום דליכא למימר אהאי חצר כולה דמר וכולה דמר דאי דמר לאו דמר ואי דמר לאו דמר אלא הכי קאמרינן ששותפין הללו בשעה שלקחו החצר על דעת כן לקחיה שבשעה שישתמש בה אחד מהם תהא כולה שלו לתשמיש ולפי שמשעה ראשונה אין אנו יודעין בציאה יום ובציאו שעה ישתמש בו כל אחד מהם אנו זריכין לברירה לומר שעכשיו שאחד מהם משתמש בה הוצרך הדבר למפרע שמשעה ראשונה קנה אותה כולה לשעה זו ובודאי יכול אדם להקנותה חדש אחד לראובן וחדש אחד לשמעון ובזמן כל אחד ואחד קנוי הוא לו לגמרי דהיינו נכסי לך ואחריך לפלוני אלא משום דהכא אין זמן כל אחד ואחד ידוע לא מהני אלא למאן דאית ליה ברירה דאמרינן דאיגלי מילתא דמשעה ראשונה קנו לזמנים הללו. וכי תימא וכיון דברירה דהכא כברירה דעלמא דאיגלי השתא מאי דלא הוה ידעי לן בשעת קנייה היכי פסקינן כרבי אליעזר בן יעקב כיון דבעלמא סבירא לן דדדאורייתא אין ברירה היינו טעמא משום דברירה דהכא עדיפא מברירה דעלמא דהיינו טעמא דאמרינן בעלמא דאין ברירה לפי שאין ראוי שיחול דבר על הספק ולפיכך האומר לסופר כתוב גט לאשתי ולאזהר מהן שארצה אגרש פסול לגרש בו [גיטין כד:]: לפי שיש ספק משעה ראשונה דעיקר הגט לשם מי חל וכן נמי אם בא חכם למורח ערוצי למורח למערב ערוצי למערב לא מהני [עיובין ו:]: משום דבשעת קניית העירוב לא היה מתברר כלל איזה מהן יקנה ולפיכך כיון דבכל חד מהנך עירוצי איכא למימר שמה לא יקנה כלל אע"פ שלאחר מכן יתברר הדבר אין ברירה וכן נמי גבי האחין שחלקו כיון דמשעה ראשונה איכא לספוקי שמה לא יזכה בחלק זה כלל נמנא שהוא ספק גמור משעה ראשונה וכל כיוצא בזה אין ברירה אבל הכא עקרו של דבר מתברר משעה ראשונה ומיעוטו לאחר מכן לפי שאף משעה ראשונה אין אנו מסופקין שלא יזכה כל אחד מהם בכל גוף חצר זה ואין אנו מסופקים גם כן שמה אפילו ירצה לזכות פלוני לא יזכה בה שהרי משעה ראשונה אנו יודעין שעמיד כל אחד לזכות בכל גוף חצר זה ושיזכה בו כל שעה שירצה הלכך כיון שעקרו של דבר מתברר מתחלתו ומה שהוא מתברר לאחר מכן שלא נתברר מתחלה אינו אלא מיעוטא דהיינו הזמן שרצה לזכות בגופה של חצר וזכה בה כל כהאי גוונא יש ברירה שאין

השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לתוך שלו. אוקימנא בגמרא [מו:]: בחצר שאין בה דין חלוקה אבל בחצר שיש בה דין חלוקה דברי הכל אסור. ובפרק שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נא:): אוקימנא פלוגמיהו דיש ברירה או אין ברירה דר"א אסר יש ברירה והאי לדנפשיה קא עייל והאי לדנפשיה קא עייל ורצנן סברי אין ברירה. ותמהני נהי דקא סברי רצנן אין ברירה אמאי אסורין ליכנס לתוך דהא כיון דחצר שאין בה דין חלוקה היא ואין שותף יכול לכופ את חצירו לחלוק ולא לעכב עליו שלא ליכנס לתוך היאך הוא יכול לאסרה עליו הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפילו נדרו ג"כ הן עצמן למה הן אסורים הרי כשכל אחד נכנס לתוך משלו הוא נהנה ולא משל חצירו כיון שאין הלה יכול לעכב עליו וי"ל דהיינו טעמיהו דרצנן משום דכיון דאי אפשר לומר דכל חד קני לכוליה חצר קנין הגוף לעולם דאי [דמר לאו דמר]

השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו ושניהם

אסורין ליכנס לתוך שלו. אוקימנא בגמרא [מו:]: בחצר שאין בה דין חלוקה אבל בחצר שיש בה דין חלוקה דברי הכל אסור. ובפרק שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נא:): אוקימנא פלוגמיהו דיש ברירה או אין ברירה דר"א אסר יש ברירה והאי לדנפשיה קא עייל והאי לדנפשיה קא עייל ורצנן סברי אין ברירה. ותמהני נהי דקא סברי רצנן אין ברירה אמאי אסורין ליכנס לתוך דהא כיון דחצר שאין בה דין חלוקה היא ואין שותף יכול לכופ את חצירו לחלוק ולא לעכב עליו שלא ליכנס לתוך היאך הוא יכול לאסרה עליו הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפילו נדרו ג"כ הן עצמן למה הן אסורים הרי כשכל אחד נכנס לתוך משלו הוא נהנה ולא משל חצירו כיון שאין הלה יכול לעכב עליו וי"ל דהיינו טעמיהו דרצנן משום דכיון דאי אפשר לומר דכל חד קני לכוליה חצר קנין הגוף לעולם דאי [דמר לאו דמר]

השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו ושניהם

אסורין ליכנס לתוך שלו. אוקימנא בגמרא [מו:]: בחצר שאין בה דין חלוקה אבל בחצר שיש בה דין חלוקה דברי הכל אסור. ובפרק שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נא:): אוקימנא פלוגמיהו דיש ברירה או אין ברירה דר"א אסר יש ברירה והאי לדנפשיה קא עייל והאי לדנפשיה קא עייל ורצנן סברי אין ברירה. ותמהני נהי דקא סברי רצנן אין ברירה אמאי אסורין ליכנס לתוך דהא כיון דחצר שאין בה דין חלוקה היא ואין שותף יכול לכופ את חצירו לחלוק ולא לעכב עליו שלא ליכנס לתוך היאך הוא יכול לאסרה עליו הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפילו נדרו ג"כ הן עצמן למה הן אסורים הרי כשכל אחד נכנס לתוך משלו הוא נהנה ולא משל חצירו כיון שאין הלה יכול לעכב עליו וי"ל דהיינו טעמיהו דרצנן משום דכיון דאי אפשר לומר דכל חד קני לכוליה חצר קנין הגוף לעולם דאי [דמר לאו דמר]

א א מיי פ"ו מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאון רמב טוש"ע י"ד סימן רכו סתף א ויתור ש"ע ח"מ סימן קפ:

תוספות

השותפין אסורין ליכנס בחצר. דלדריסתה קפדי ובפרק חוקת הבתים (דף ט:) מוקמינן ליה כרבי אליעזר דאמר דויתור אסור צמודר הנאה: רבי אליעזר ב"י אמר זה מהלך בתוך ש"ו. דסבר דיש ברירה והאי דבריה קמהלך והאי דבריה קמהלך והכי מפרש בפרק שור שנגח את הפרה ומיחו והאי אסור ליה לטעות פירות בכל החצר אבל הלך ככולו מותר דאמר בכל דוכתא דקמהלך היינו חלקו: